

PPS-43

Pistolet maszynowy PPS-43

Powstanie PPS-43

Wykazując potrzeby innych rodzajów wojsk, zwłaszcza technicznych (m.in. załóg czołgów i samochodów pancernych), sprawiły, że pistolet maszynowy PPSz-41 okazał się nieco za duży oraz za ciężki, a przez co nie wygodny w ciasnych wnętrzach radzieckich pojazdów pancernych. Miała być to konstrukcja dla „specjalistów” – mniejszy, dzięki metalowej, składanej kolbie oraz lżejszy. Swoje konstrukcje przestawili wówczas zarówno Szpagin (oznaczenie PPSz-2), jak i Diegtiarow (oznaczenie PPD-42), ale ostatecznie wybrano konstrukcję, która nie brała udział w pierwszym etapie konstrukcji – PPS-42 Aleksieja I. Sudajewa. Nowa broń była technologicznym rozwinięciem nowej koncepcji Igora K. Bezruczko-Wysockiego. Ostatecznie po przeprowadzonych próbach 28 lipca 1942 roku PPS-42 został ostatecznie przyjęty do uzbrojenia i skierowany do natychmiastowego wdrożenia – a na wiodącego producenta wyznaczono fabrykę arytmometrów Szcotmasz w Moskwie. Rok później PPS-42, który dopracowano i jeszcze bardziej uproszczono, został oznaczony jako PPS-43.

PPS był pierwszym w Związku Radzieckim masowo produkowanym pistoletem maszynowym, który w całości był wykonany z metalu. Początkowo okładki rękojeści były początkowo drewniane,

później zastąpiono plastikiem (bakielitem). Komora zamkowa i osłona lufy w wersji PPS-42 posiadała dwie oddzielne części, a w wersji PPS-43 połączono w jedną całość, posiadały kształt blaszanego korytka. Nowy pistolet maszynowy okazał się znacząco mniej pracochłonny (wytwarzanie jednego egzemplarza zajmowało średnio 2,7 roboczogodzin) i znacząco mniej materiałochłonny (w PPSz-41 60% wyjściowej masy stanowił odpad, a w PPS-43 tylko 48%). Mniejsza szybkostrzelność broni wynosząca teraz prawie 600 strz./min., zamiast poprzednio (PPSz-41) ponad 1000 strz./min. Pozwalała na oszczędniejsze prowadzenie ognia (broń celniejsza podczas ognia ciągłego), a mniejsza szybkostrzelność pozwalała na prowadzenie ognia pojedynczego, nawet jeżeli sama broń nie posiadała przełącznika ognia. Bezpiecznik został przeniesiony z rękojeści zamka do komory spustowej, gdzie był sterowany dźwignią wystającą z kabłąka spustu broni. Magazynek do PPS-43 był niezamienny z wersją PPSz-41; dwurzędowy z dwupozycyjnym wyprowadzeniem, podobny do wersji z PPD-34, a nawet niezamienny między PPS-42, a PPS-43.

Po zakończeniu działań wojennych Armia Czerwona uznała jednak, że konstrukcja pistoletu maszynowego PPS-43 za „wojenną prowizorkę” i wycofała ją z produkcji, posiadając na najbliższe lata duży zapas modeli tego pistoletu maszynowego. Jednakże już w 1946 roku jego produkcję licencyjną uruchomiono na terytorium odrodzonej Polski. Jego produkcja trwała także w Chinach oraz swoją kopię zdobycznego przez Finów PPS-42 wytwarzali pod oznaczeniem KP/44, ale tylko w liczbie około 10 000 egzemplarzy.

Pistolet maszynowy PPS-43

Drzonów, Lubuskie Muzeum Wojskowe

Opis techniczny konstrukcji

Pistolet maszynowy PPS działa na zasadzie wykorzystania energii odrzutu zamka swobodnego i strzela z zamka otwartego. Zasilany jest z dwurzędowego magazynka łukowego o pojemności 35 nabojów z dwurzędowym wyprowadzeniem. Mechanizm uderzeniowy igliczny ze stałą iglicą osadzoną w zamku. Mechanizm spustowy tylko na ogień ciągły. Wyrzutnikiem łusek jest przedni koniec żerdzi sprężyny powrotnej. Bezpiecznik od przypadkowych

wystrzałów po przesunięciu unieruchamia zaczep zamka i zamek w obu położeniach: przednim i tylnym. Lufa otoczona osłoną pełniącą rolę radiatora, której przednia część pełni funkcję hamulca wylotowego i osłabiacza podrzutu. Kolba metalowa, składana na wierzch broni lub stała drewniana (wersja: PM wzór 1943/52).

Pistolet maszynowy PPS-43/52

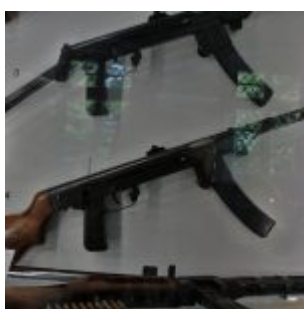
Powstanie konstrukcji

Po zakończeniu II Wojny Światowej, na terytorium odradzającego się Państwa Polskiego, jesienią 1946 roku została wznowiona produkcja pistoletów maszynowych, gdy poznańskie Zakłady Cegielskiego (Zakłady im. Hipolita Cegielskiego w Poznaniu – HCP), wypuściły pierwsze seryjne egzemplarze licencyjnej kopii radzieckiego pistoletu maszynowego PPS-43, a w Polsce został oznaczony jako: “7,62 mm pistolet maszynowy wz. 1943”. Oprócz miasta Poznań (od 1950 roku zamiast monogramu HCP, otrzymał kodowe oznaczenie “6”), pm wz. 1943, produkowany był także w latach 1951-1955 w Huta Baildon w Katowicach (oznaczenie dokowe: “12”) oraz łódzka Wifama (oznaczenie kodowe: “53”). Ogółem w latach 1946-1955 w trzech polskich wytwórniach powstało łącznie 293 000 egzemplarzy podstawowej wersji pistoletów maszynowych wz. 1943.

Na podstawie konstrukcji radzieckiej powstały dwa rodzime modele. Pierwszym z nich był pistolet maszynowy typu treningowego na naboje 5,6 mm boczego zapłonu, dosyłane podobnie jak odbywało się to w analogicznej konstrukcji pistoletów treningowych TT (pistolet “sportowy”). Były to specjalne naboje wkładkowe o rozmiarach i kształcie naboju bojowego 7,62 x 25 mm P-30, dzięki czemu sama przeróbka obejmowała jedynie zmianę lufy oraz zamka broni na znacznie lżejszy, którego część stalowego trzonu, zastąpiono lżejszym – aluminiowym. Ze stali zostały wykonane elementy kontaktujące

się z komorą zamkową, lufą i mechanizmem spustowym. 5,6 mm pistolet maszynowy wzór 1943 nigdy jednak nie wszedł do masowej produkcji, powstała tylko nieliczna partia prototypowa – licząca najwyżej łącznie 50 egzemplarzy, która powstała w 1955 roku w łódzkim zakładzie Wifarma ("53").

Powstała także druga polska odmiana, która jednak już swoim zewnętrznym wyglądem znacząco się różniła się od od wersji pm wz. 1943, który został oznaczony jako wz. 1943/52. Polscy wojskowi, w odróżnieniu od ich radzieckich odpowiedników, który uważali peem Sudajewa za nowocześniejszy, lepszy i bardziej perspektywiczny od PPSz-41. Natomiast polska strona uważała go za broń specjalistyczną (wersja z składaną kolbą), która według polskiej strony miała być przeznaczona dla specjalistów technicznych, zwiadowców i oficerów szczebla kompanijnego, natomiast dla "zwykłego" żołnierza frontowego chciała posiadać broń "zastępczą" dla osławionej pepeszy wz. 1941, dlatego miał być to peem z drewnianą kolbą, która miała służyć m.in.: do walki wręcz. Odmianę z kolbą drewnianą produkowały tylko Zakłady Cegielskiego w Poznaniu w latach 1952-1955, gdzie powstało w tym czasie około 140 000 egzemplarzy. Dodanie drewnianej kolby wymagało przekonstruowania tylnej części komory zamkowej broni.

Pistolet maszynowy PPS-43/52

Drzonów, Lubuskie Muzeum Wojskowe

Podstawowe dane taktyczno-

techniczne

Wzór	PPS wz. 1942	PPS wz. 1943	PPS wz. 1943/52
Masa broni bez magazynka (kg)	2,95	3,04	3,4
Masa broni z pełnym magazynkiem (kg)	3,63	3,67	4,05
Długość lufy (mm)	273	255	255
Długość z kolbą rozłożoną (mm)	907	820	836
Długość z kolbą złożoną (mm)	641	615	–
Prędkość początkowa pocisku (m/s)	500	615	500
Szybkostrzelność (strz./min)	550	550	550
Pojemność magazynka (szt)	35	35	35

Tekst i zdjęcia – Dawid Kałka